

Tas Latweeschu draugs.

1845. 25. Janwar.

4ta lappa.

J a u n a s i n n a .

Is Peterburges. Ur zilmas apdohma zilweki sawus darbus pee semmes un smilfchu rakfchanas pastrahda, to manna, kad dabbu sinnah, ka aispegrnaja, 1843schâ gaddâ pa Kreewu semmi pa wissam 330 zilweki, prohti: 152 wihrischki, 119 seewischki un 59 behrni pee tahdeem darbeem sawu nahwi atradduschki. Shi nelaimé wiffwairak notifke tur, fur laudis pehz mahleem woi pehz akmineem rakke. Kursch zilweks pats jau redsejis, zil nebehdigi tee lautini dsitkâ Kreewu semmê, sewischki deenas-widdus puffê, pehz mahleem roh, tas laikam wehl brighnosees pah to, ka tik mas tauschu ween effoh, nelaimê krittuschki. Celsch Kursemmes tannî gaddâ ne weens pats zilweks us tahdu wihsi nomirre; bet eelsch Widsemmes gan daschs. — Zaur to, ka kahdas in a h j a s woi pa dallahm e g a h s a h s, woi pa wissam, irr satreekti 23 zilweki, 18 wihrischki, 1 seewischks un 4 behrni. Gan schi nelaimé wiffbeesaki gad-dijahs tannis mallâs, fur laudis sew no semmes butkas taifa; bet arri Zggauku semmê, Kursemmê un Widsemmê tâ patt irr notizzis. — Kaut gan tannî gaddâ, neds eesahkumâ, neds gallâ, siupra seema bija, tatschu pa wissam irr nosalluschki 179 zilweki; 133 wihrischki, 37 seewischki un 9 behrni no 10 gaddeem. Par ko sewischki jabrihnojahs, irr tas, ka schahs neiaimes rettaki notiffahs tannis mallâs, kas seemela puffê, ne kâ deenas-widdus puffê; un tannî gubbermentê, fur wiffiltaki mehds buht, tur scho reis tas wiffuleelaks pulks tahdu nelaimigu atraddahs, prohti: 37. Gan scho reis tas notiffahs zaur to leelu wehtru, kas Dezember-mehnescha eesahkumâ tur plohsijahs un ar leeleem sneegu putteneem wairak kâ 30 reisneekus us weetas nobeidse; bet tok arri sinn, ka tee lautini, kas filtâ mallâ dsihwo, masaf proht fargatees, kad salna usnahk; un turpretti tee, kas tahdâs puffês dsihwo, fur beesaki un siipraki salst, jau wairak eeraddinajuschees to woi panest, woi no ta fargatees. Kursch zilweks gan to jau dsirdejis, ka tannis mallâs fur arween seema siupra, weens eelsch sawahm mahjahm buhtu nosallis? Bet tâ gan to gaddu notifke Kaukasies semmê, fur drihs arween filts laiks; jo tur divi behrni eelsch mahjas nosalle. Ja arri tahdâs semmês, fur laudis jau pee salnas eeraddinajuschees, kahds nosalst, tad tas wiffwairak noteek zaur to brandwihnu, ko tahds, aplam dohmadams filditees eedserr, un kas turpretti wiinam spehku panemm un meegu usfuh, ka leelâ salnâ arri drihs pa wissam aismeeg.

Stahsti pahr Kanaäna semmi,

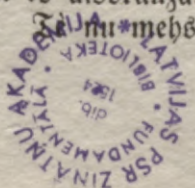
farakstitti no weena, kas patš to semmi zaurstaigajis.

Virma nobaša.

Ustotâ Februar-mehnescha deenâ mehš Konstantinopeli, Turku keisera pilšfehtu atstahjam, un par to juhras schaurumu, kas Giropu no Asijas schkirr un ko nosauz par to Dardanellu schaurumu, pahrbraufuschi, lihds ar zitteem fawu zektu pa semmi us Kanaänu eesahkam staigabt. — Sibreku semmē mehš tai jaukā Alleppo-pilšfehtâ kahdas deenas atpuhtamees, un no muhsu zekta beedreem schkirramees. Zitti palikke Alleppo-pilšfehtâ, zitti gabje us Damasku, zitti us Basru, un zitti atkal us zittu mallu. Es, mans draugs, un weens Arabera wihrs, mehš apnehmamees garr juhr-mallu us Kanaänu staigabt. Kahdas deenas mehš gabjam zaur kalnaineem, bet augligeem widdutscheem, kamehr semmes gabbalu ar jaukahm druwahm eeraudsijam. Tē auge wissada labbiba, sirni, puppas u. t. j. pr. un wišs jau bij gattawš us ptauschanu; jo tē jau wišsi semmes augli ahtraki paleek gattawi, ne kâ pee mums. Nowember-jeb Dezember-mehnesi labbibu sehj, un April-mehnesi jaw warr pšaut. Kad arri kahdu reis salnas gaddahš, tad tomehr par deenu atkal wišs atkuhst. Zumschas deenas, leetus un migla tur retti gaddahš; jo leetus ne kad ilgi no weetas lihst. Semmes darbs tur maš puhlixu darra. Saules karstums semmi tik weeglu padarra, ka jau tik ween reis artâ semmē warr feht, un bes aršchanas ee-ezzeht ween. No raweschanas gan maš sinn; jo sehjums tik ahtri usaug, ka niknas sahles tohp apšmaugtas. Labbiba tohp tur pat tihrumâ iskulta, bet ne no zilwekeem; wehršchi eeksch schkuhneem to ismynn nekaltetus. — Wahguš semneeks tē parwiššam ne pašihst. No mehš us wahgeem weddam, to tur ehsefi un kameeli us mugguru aišness, un sirgi tik ween preeksch jahšchanas tur derr. — Malkas tē maš atrohd un maiše tohp tahdâ krahsni zepta, kas ar iskaltuscheem lohpu fuhdeem kurrinata.

No Alleppo-pilšfehtas mehš staigajam tablaki garr tahm pilšfehtahm Tirus un Sihdana. To deenu preeksch muhsu iseeschanas no Alleppo mehš lihds ar zitteem zekta-gahjejeem us to Lihbana kalnu nostaiğajam. Kaut gan schis kalns tik pahrleeku augstis naw, tomehr wirsgals ar muhschigu sneegu apseğts. Tē arri aug tee jauki zeedra-kohki, no kurreem tas kehniensch Salamans zittus us Jerusalemi likte west, to škaistu basnižu buhweht. Mehš tē atraddam pakalnâ weenâ weetâ septinaus kohkus, kas mums lohtri wezzi islikkabs, un mums tikke sazzihš, tee effohht wehl no teem pašcheem kohkeem, kas to reis augušchi, kad Salamans zittus us Jerusalemi lizzis west. Ja tas teefa, tad schee kohki drihs trihs tuhksch gaddus wezzi. — Winneem irr lohtri zeets kohks; lappas teem newaid, bet tee ar ween salli, kâ muhsu preedes.

Sihdanas pilšfehtâ mehš fuggi atraddam, kas us Zoppi taifijabs braukt, un gribbedami atpuhstees mehš ar to aišbrauzam. Kahdâ jaukā wakkarâ Merz-mehnesi mehš nu tē peebrauzam.

tas Rungs Jesus Kristus pats zaur sawu peedsimschanu, dsihwoschanu, mirschanu, augscham-zelschanu un debbes-braukschanu irr swehtijis; tanni semmè, kur ikweena weetina ta Kunga pehdas nefs. — Joppes pilssehta peederr pee Kanaäna semmes un irr pee paschas deenas widdus juhvas ustaishta. Schè wiffi laudis, kas ar fuggeem no zittahm semmehm atnahk, peebrauz. Rahda pasihstama kohymanna nammâ pahri stundu atdussejuschi, mehš atkal dewamees, lihds ar zitteem zelta-beedreem, us zellu. Bet papreekschu mehš weeglâs Turku drehbès gehrbamees; jo Kanaäna semme taggad peederr pee Turku semmes, un ja tâ apgehrbees, jo drohschš warr buht.

Jerusaleme irr diwipadesmits juhdses taht no Joppes, bet slihta zelta deht, puff-ohtras deenas ja-staiga, pirms to aissneeds. Joppi atstahjuschi, mehš stai-gajam zaur jauku lihdsenu semmi, kas no ta Karmela kalna, kur zittahrt Elias uppureja, lihds Gazu steepjahs. Kur druwas ne bija, tur atkal jaukas pukkes seebeja, bet tas laiks, kad schè rohšes, liljes un zittas tahdas staitas pukkes zelta-gahjeja firdi preezinaja, irr senn pagahjis, jo schi semme wairs ne desmitu teesu tik jauka irr, kâ preeksch ta Kunga Jesus Kristus peedsimschanas bij, un daschâ weetâ, kur zittahrt stalta pilssehta stahweja, taggad nikni swehri mahjo.

Pehz puffedeenas mehš atmettamees pee kahdas affas, ne taht no wezras sakrittuschas basnizas, kas — tâ sakla — tai weetâ effoht ustaisita, kur Jah-seps un Mariä, us Egiptes semmi behgdami, atpuhtuschees. — Prett wakkaru aissneedsam Namlas pilssehtu, kas jaukâ pakalnâ stary eljes kohkeem stahweja. Sagruüfchi nammi un apgahsti muhri gan rahdija, ka pilssehta pirms stalta un leela bija, bet taggad masa un isnihkuse. Tè arri Kattoleem klosteris, kas trihsfims gaddus pehz ta Kunga Jesus Kristus peedsimschanas ustaishts, un gan tas brangakais pahri wiffu Kanaäna semmi, bet taggad mehš wiffâ tanni leelâ ehkâ tiklai weenu weenigu muhku, wezzu Spaneru wihru atraddam, pee kurra mehš nakti pahrgullejuschi, ohtrâ rihtâ atkal us zellu dewamees. Kahdas juhdses gahjuschi, zelsch tohti slihts tappe: kalnains, no leetus isgrausts un tik schaurš, ka brihscham tik weens pats sirgš warreja eet. Pee kahdas Urahberu sahdschas atpuhtuschees, un par ehdamu tohti dahrgi malkajuschu, mehš wehl trihs juhdses par kalneem un eeleijahm gahjuschi, pehdigi us it pa-augsta kalna wirsgallu nahzam. Weens Greekeris, ar sawu ischaklu sirgu papreeksch wirsgallu panahzis, isfauze, lihgsmodamees: „Ak, tu swehta pilssehta!“ No sirga lehzis, un zeppuri nonehmis, mettehš zellôs, un mehš wiffi eeraudsijam to Jerusalemes pilssehtu, kas ar farweem jumteem un tohrneem wakkara faulè it jauki atspihdeja. Ahtri no kalna steiguschees, mehš eegahjam pilssehtâ pa teem wahrteem, kas us Betlemi webd, un ko tohs wahrtus to isred setu nosauz.

Zittâ Kattolu klosteri pahrgullejuschi, es ohtrâ rihtâ isgahje, jo mums wehl lihds leel-deenas swehtkeem bij diwi neddelas, un es par scho laiku apnehmohš, to pilssehtu labbi apskattiht. Laiks bija tik jauks, ka pee mums Widsemme paschâ wassarâ.

Prett puffedeenu no Jerusalemes tai Innom= (jeb Hinnom=) kalnâ uskahpis, es warreju wissu pilsehtu pahrskattiht. — Jerusaleme irr wirs Ziana kalna uestaisita. Schè kehniensch Dahwid's Zebusihteru pilli uswarreja un to nosauze par Dahwida pilli. Paschâ pilsehtâ wehl irr tee mast kalnini Moria, Betzeta un Alfra. Prett rihteem irr ta Josapata eeleija, zaur kurreu ta Kidron-uppe teff un ohtrâ puffedeeleijas irr tas jaukajs eljes-kalns. Gan ihsten ne warr sinnaht, woi ta pirma pilsehta tai paschâ weeta stahwejuse, fur ta stahw, fo taggad redsam. Jo ta wezza pilsehta gan drihs dimituhstohsch gaddus preeksch ta Kunga Jesus Kristus peedsimschanas tikke uestaisita, un pirms kehniensch Nebukadnezar's to 580tâ gaddâ preeksch Kristus peedsimschanas isphostija, ta jau peez reises bij eenemta un aplaupita, un kad tee no Bahbeles zectuma islaisiti Zuhdi to atkal usbuhweja, tad ta no teem Neemereem appaksch teem keisereem Wespassiana un Titus, 70tâ gaddâ pehz Jesus Kristus peedsimschanas atkal tikke pohstita; un beidsot 118tâ gaddâ Neemeru keisers Udrians to pawissam isphostija. Pehz astoneem gaddeem lifte tas pat's Udrians atkal jaunu pilsehtu, gan drihs tai paschâ weeta, fur wezza stahweja, uestaisiht, un nosauze to jaunu pilsehtu par Alia-Kapitolina. — Tas pirmajs kristihs keisers, Konstantins wahrda, isphostija tahs no Udriana uestaisitas elka-deewu basnizas, un lifte uestaisiht kristigas. — Pehdigi Perseru kehniensch, Koroes wahrda, us kahdu laiku Jerusalemi uswarreja, kamehr Arabberu kehniensch Omars to winnam atnehme, no kurreu atkal kristigi brunneneeki to atnehme, un to sawai jaunai kristigai walsti par pirnu pilsehtu eezehle, kamehr Turki to 1187tâ gaddâ atkal uswarreja, kurreem ta arri lihds scho baltu deenu peederr. — Jauna Jerusaleme buhs gan rinkl apfahrt juhdsu leelumâ, un irr gan drihs ischetr-kantigi buhweta. Wissapfahrt irr augsti un beesi muhri. Seschi leeli wahrtri, pa kurreem ee-eet pilsehtâ: tee wahrtri to isredsetu, Dahwida wahrtri, tee wahrtri tahs swehtas jumprawas, prett eljes kalnu; tee Steppina wahrtri, tee stabbu wahrtri, un tee fuhdu wahrtri. Gelas irr lihkas un netihras, ehkas no akmineem muhretas, bet apakschas istabas bes lohgeem. Ta dalka, fur Schihdi dsihwo, irr pawissam netihra un nemihliga. Winnu leela basniza kâ alla isfkattahs, kurreu behrni ar sadrisskatahm drehbehm tohs rakstus mahzahs, tur pat laikam, fur winnu wezztehwi tanni brangâ Salamana basniza, no Lihbana zeedru fohkeem usbuhweta, Deewu peeluhdse. Tahs eelas, kurreu tee klosteri stahw, isfkattahs kâ zectumi, jo muhki, no Turku pahridarrishanas bihdamees, sawus dsihwoklus ar stipreem muhreem apstiprinajuschi. Gais te seemas laikâ daschreis itt auksts irr, un gaddahs arri reises, ka sneegs kriht. — Gedshwotaju gan par 20,000 ne buhs; wiswairak Turki; tee zitti irr Schihdi, Rattoli, Greekeri u. t. j. pr. Schihdi gan drihs wissi leelâ nabhadshâ dsihwo. Ehdamas leetas te irr lehtakas, kâ pee mums, bet ne tik labbas; jo wehrscha un tekka galla te ne ehd, bet ween jehra un kaslena gallu un tiklabb mahjas kâ mescha-putnus. Wihns, kas te meschôs, kâ pee mums appini aug, irr brihnum lehts; un fohka augli irr jo gahrbi. D. R.

(Zittas nodakas us preekschu.)

Weihw drikkht. No Widsemmes General-gubbernementes pusses: Dr. C. E. Napierofy.

Latweeschu drauga

p a w a d d o n s

pee № 3 un 4.

18 un 25 Janwar 1845.

Apzerrefchanas par stahsteem no Ahbraäma.

Zettorta apzerrefchana.

Kungs, Deews, lai tawa shehlastiba un tawa lehniba, fo tu mums wisseem effi parahdijis, pazeesdamees ar muhsu wahjibu, muhs shehlodams eefsch muhsu grehkeem, lai ta mums prahtu un firdi atwerx, arri lehnu prahtu un peedewigu firdi turreht sawam tuwakam. Lai effam saweem prettineekeem labprahtigi drihs, lai peedohdam sawam tuwakam 77 reis, tad buhsm gaismas behrni, tawi behrni. Mihilais debbesu-tehws, paklauffi scho muhsu luhgschanu, tawa ween-peedsimmuscha Dehla, muhsu Kunga Jesus Kristus labbad. Amen.

Lassifim 1mas Mobsus grahmatas 13tu nodattu no 1ma lihds 18tu pantinu. Lai mahzamees no scheem preekschlassiteem wahrdeem:

Zif Ahbaram irr bijusi saderriga un tizziga firds.

Kad tas kehnsch Waraüs Ahbaram winna seewu bija atdewis, un saweem wihreem bija pawehlejis, tohs iswaddiht, tad Ahbrams gahje us augschu no Egiptes semmes, winsch ar sawu seewu un wissu, kas tam bija, un Lats ar winnu, prett deenas widdus puffi. Un Ahbrams bija tohti baggats no lohpeem, un tam arri bija dauds sudraba un selta. Lohpu mantu Ahbrams jaw bija lihds nehmis no to Kaldeeru semmes, no sawas dsuntenes, bet kad scheid stahw rakstis: Ahbrams arri effohts baggats bijis no sudraba un no selta, tad warr dohmaht, ka Ahbrams scho sudrabu un seltu irr dabbujis no ta kehna Waraüs. — Bet woi tad Ahbrams buhs labbi darrijis, no ta kehna Waraüs to seltu un sudrabu nehmis? Woi tad tahdam swehtam wihram, kahds Ahbrams bija, buhtu flahjees, seltu un sudrabu no ta kehna nemt? Lai nu arri pasaules behrni seltu un sudrabu turr par sawu patwehrumu, taf — tahdam tizzigam wihram, kahds Ahbrams bija, to seltu ne bija nemt; jo naudas eefahroschana, ta mahza swehti raksti (1 Tim. 6, 10.), irr wissu launumu safne; pehz ka zitti dsinnuschees irr apallojuschees no tahs tizzibas, un paschi ar dauds sahpehm zaur-duhruschees. Ta irr gan, ja nauda nahf besdeewiga zilweka rohkäs, bet ja ta teef deewabihjiga un tizziga zilweka rohkäs, tad ta ne darra wiss launu. Nauda, selts un sudrabs no sewis naw nedf labbi, nedf launi, bet zilweka launa firds tohs darra par launahm leetahm, un zilweka labba firds tohs darra par teizamahm leetahm. Ja besdeewigam gaddahs naudu eedabbuht, nauda to skubbina us lihderigu dschwoschanu, us palaischanu, us dserfchanu, us trumpahm, us mauzibu, us warras darbeem; jeb atfal: nauda tam eemettahs patte par deewu; winsch ar to naudu prezahs un tirgojahs ar wiltu, nemm leelas pagaidas, frahj rubbuli pee rubbula flahht, lai tohs warretu turreht favellejuschus woi kahda paslehptä weeta noglabbatus jeb semme fur

zeeti apraktus; bet deewabihjigais to naudu tehre ar prahstu; fudrabs un selts irr tee zimdi, ar fo winsch daschâs weetâs tahs nifnas sahles ispluhz un israwe, tee irr ta pahtaga, ar fo winsch kuhtras kahjas darra lunfanas, ta leeta, ar fo winsch sinn nopirktees sewim un nabbageem tahs pee meefas woi dwehseles labklahschanas waijadfigas leetas. Deewabihjigam ta nauda arri irr Deewa dahwana, dahwana no Deewa dohta; winsch talabb to ne mett pa lohgu ahra, bet wafka ar gudribu un ar prahstu. Tâ nu arri Ahbramam, deewabihjigam buhdanam, ne bija grehts, to seltu un fudrabu no Waraiis neimt.

Ahbrams sawu zeltu no deenas widdus puffes us Beteli, lihds ta altara weetai gabje, fo winsch jaw papreekschu bija darrijis, un Ahbrams tur peesauze ta Kunga wahrdu. — Ahbrams scheid israhdahs atkal kâ deewabihjiga dwehsele, kas ne proht ne ween no firds dseefmas dseedaht no frust' un behdahm, bet arri pateizibas dseefmas. Deews tam bija labbu un scheidungu prahstu parahdijis. Winsch tam bija atdewis mihlu seewu Sarai schkihstu, flaidru, kahda tam papreekschu bija bijusi; — winna manta Egiptê ne bija suddusees, winsch tur prettiim pee tahs wehl bija dabujis klahst fudrabu un seltu, kâ tad Ahbramam ne bija Deewu flaweht, Deewa, ta Kunga, wahrdu peesaukt?! Kursch tad no mums arri ne buhtu Deewa wahrdu peesauzis, ja tam tâ buhtu notizzees, kâ Ahbramam? — Ja bahrgs pehrkons zehlees, spehris un rihbejis turwu pee muhsu ehkahlm, un tahm aiseet garram un tahs ne aisenem, woi tad meh's arri ne peesauzam ta Kunga wahrdu, Deewam pateidami? Ja zitta kaut kahda breefma draudejusi mums usnahkt, mums zittu gruh-tumu un launumu naw neffuse, kâ tikween ihfas bailes, woi ir meh's tad Deewam ne pateizam? Tâ gan darrisim us to azzumirkli, us weetu. Bet, ja schodeen tahs breefmas bijuschas, tad riht' un pariht' Deewam pateikt, — kas tâ darra, tahdu naw dauds muhsu deenas. Paschâ behdu laikâ, tad gan ta Kunga wahrdu peesauz, bet tik lihds tahs behdas pahrgahjuschas — tad atkal peemirsi Deewa scheidungstibu un Deewa palihgu. Ahbrams turprettim turreja, pâ wiffu zeltu no Egiptes lihds Beteli, Deewam pateizigu firdi.

Kâ Ahbramam, tâ arri Lattam, kas ar Ahbramu gabje, bija arridsan awis, un wehrschu un teltis. Un ta semme tohs ne panesse, kâ tee buhtu warrejuschu kohpâ dschwobt. Un bahrschana zehlahs starp Ahbrama lohpu ganneem un starp Latta lohpu ganneem. — Kâ scheidan wezz-tehwam Ahbramam notizzees, tâpat noteekahs arri pee mums daudskahrtigi. Kungi — jeb mahjas galwineeki — faimneeki — dschwofu labbi un mihligi kohpâ, bet winnu faimne ne warr satiktees. Ja schih's starpâ nahkt eenaid's, tad to eenaidu ne warr noslahpt. Tad irr flabbinaschana un bahrschana besgalliga; katrs namma-tehwos sawu faimni aistahw, katram irr ja-eet par sawu, tâ nu scheidt bija arri pee Ahbrama un Latta. Bet kaut jelle wiffi kungi no scheidan wezz-tehweem nemtohs preekschshimi eeksch tam, nemeeru noslahpt un ar wiffu fakni no firds israut, ja nemeers un bahrschana un reeschana starp winnu faimnes irr eemettuschees. Wezz-tehwos Ahbrams schinni leetâ darrija tâ: winsch fazzija us Lattu: Laid jelle, luhdsams, ne irr reeschana starp man, un starp tew, un starp manneem ganneem, un starp taweem ganneem, jo meh's effam brahli kohpâ.

Woi tad wiffa femme ne irr tawâ preekschâ? Utschirrees jelle no mannim; ja tu gribbi pa freisu rohku, tad es gribbu pa labbu rohku; jeb ja tu gribbi pa labbu, tad es gribbu pa freisu. — Ja muhsu deenâs tahda reeschana kur zettahs stary faines, zif sawadi tad, ne fâ Ahbrams darrija, mekle noslahyt to eenaidu! Ja muhsu deenâs buhtu kahds Ahbrama weetâ, prohti: ja winsch buhtu sawa pretti-neeka tehwa brahlis, ar fo tam tahda fajufschana usnahktu, zif tur sawadi tas tehwa brahlis turretohs prett sawa brahla dehlu! Lats irr jauns, Ahbramam irr firma galwa. Un Ahbrams sakka Lattam to wahrdu: woi tad wiffa femme ne irr tawâ preekschâ, tas irr: tu jaw warri nemtees un lassitees no wiffas seinmes, kurru un kahdu gabbalu tew patihkaks, fa labb tad eenaidu turrestin? — Muhsu deenâs tas tehwa brahlis fazzitu: tu jaw pufsplicks wehl strehji apfahrt, kad manni matti jaw fahke firmi palikt, un tad man buhs atkahptees?! Mannim peederr schi femme un ne tewim! Ko manna labba firds tew atmett, un mans labs prahts tewim nowehl, to nemmi, ar to lai tew peeteek. Waldi sawu faini, ne islaid' tai tahdu waktu reetees un plohstees. Un tad lai labbak eet us kauschanu, un lai paleeku labbak' us weetu, ne fâ es, wezzaks buhdams, atkahytohs preeksch tahda jaunina! Tad jaw man buhtu japaleek par kaunu un par apsmeecklu preeksch wiffaem! Un ja tas brahla dehls arri buhtu duhschigs, kur tad eet abbî? kam tee prassitu padohmu? woi tee Deewu nemtu par padohma=deweju? Woi tu dohma, fa tee abbî eemestohs, durwis aisslehguschî, sawâ istabâ, kahdâ faktinâ, un fa tee eet Deewu luhgtees: Kungs, mans Kungs un Deews, un tu meera leelskungs Jesus Kristus, waldi mannim firdi un prahtu, un eelez' sawu swehtu garru eeksch mannim; fo buhs man darriht? Woi man buhs atkahptees, woi man buhs to pahri-darrishanu nest un zeesti, jeb woi man buhs eet tahlaku sawu taisnibu mekletees? Woi tu dohma, fa tas tehwa brahlis un winna brahla dehls tâ darritu? Kas dohs? mihli lassitaji. Muhsu deenâs irr zitti padohma=deweji, neds Deews, neds Ahbrama Deews; muhsu deenâs zittas grammatas zeenijamas, neds swehti raksti, neds Deewa wahrds. Pirmais, pee fa ees padohmu prassitees, buhs kahds pagasta-teefas lohjeklis, woi presidente, woi peefehdetajs, woi teefas-skrifweris. Un kahdu padohmu schee Ahbramam dohtu? Katrs fazzitu: juhsu taisniba irr un paleek. Un ja juhs arri no sawas pufses warretu ar meeru palikt, juhs jaw to ne warrat sawas faines pehz. Kad juhs katram gibbat waktu pakaut, tâ darriht, fâ winsch gribb, ja Lats, juhsu brahla dehls, jaunaks par juns buhdams, warr nemtees un lassitees to labbako semmes gabbalu, tad jaw juhsu faine juhsu maifi ilgi ne ehdihs. Katrs jaw tad fazzih: Gesim labbak' pee Latta dsihwoht, Lats jaw wiinn Ahbramu noht. Juhs arri to ne warreet darriht Deewa labbad. Deews, pats Deews, juns to swehtiro semmi irr apsohlijis, un tad juhs nu lauseet, Lattam lassitees kahdu semmi winsch gribb. Un ja deenâs juns dsimmums zeltahs, Deews juns taf leelu tautu par dsimumu irr apsohlijis, — tad jaw juhsu behrnu behrni wehl warretu us juns brehkt un fazzih: Ahbram! Ahbram! kam tu sawu mantu wehleja swescham panemt, un mums, taweem behrneem, to ne effi nowehlejis? Un ja Ahbrams arri scho wallodu ne nemtu muttê, ja Lattam buhtu, fas par wiinnu

eet, un rabbi, woi seewas brahli, woi seewas tehws, woi kahds leels-kungs — woi tad Ahbrams paliktu ar meeru? Ne tizzu. Winsch sinnatu wiffas teefas atrast, un ja schinnt pilssehtâ ne buhtu tam taisniba, winsch sinnatu ir us zittu pilssehtu aisbraukt, un ja buhtu wiffas teefas isgahjis zauri, fur winsch tad eetu? Tik jaw tad eetu pee mahzitaja. Tâ mehds pee mums, ja ne wairak, buht. Kad leelu leelais eenais jaw zehlees, kad eenaidibas ugguns jaw degg ar leelu degschanu, tâ ka to ne warr wairs noslahpt, tad sinn, ka mahzitajs, ka meera kalps arri pasaulê irr. Waijadsetu papreckschu aiseet pee ta Deewa kalpa, pee sawa mahzitaja un padohmu mekletees. Bet to ne darra. Kad mahzitajam praffihš, kâ tee keisera likkumi schinni lectâ skann — un mahzitajs fahšs stahstihht tohs likkumus, tad — mannim, ja ne wairak, — daudsreis tâ irr notizzees: suhdsetajs gattaws adwokats, winsch sinn wiffas punktes us to wiffu-labbako un usleef sawu taisnibu pehz wiffahm punktehm tâ us mattu, kâ irr ko klausitees un ko mahzitees no winna. Bet ko tad tahdi laudis wehl nahk pee mahzitaja, kad jaw tee pee wiffahm teefahm par preeksch-namineem irr isstahwejuschees un tikku tikkam issehdejuschees? Tâpatt; tee grihb dsirdeht, ko mahzitajs fazzihš. Un ja teem padohms arri peetruhkту, tak mahzitajs warr to brahla dehlu gundeht jeb labbi apracht preeksch wiffas draudsjes, tas tak warr aplinkus aisenemt un kahdu wahrdinu aisenest par tahm netaisnahm teefahm un fazzihht, kâ kahds nenoseedsigš draudsjes lohzeelis irr starp slegkaweem pullis u. t. j. pr. Mahzitajs tahdeem padohma mekleteeem, kam eeksch laizigahm leetahm kahda nesatikschanâ irr, jaw ne warr zittadu padohmu doht, kâ to padohmu, ko Deews dohd eeksch swehteem raksteem, eeksch sawa swehta wahrda. Un kahdu padohmu tad Deews dohd tahdam, kam winna brahla dehls, jeb zits kahds zilweks neschehligi pahri darra? Swehti raksti mahza (Ev. 5, 31.): Wiffam ruhktumam, un dusnibai, un bahrsibai, un brehkschanai un saimoschanai buhs tablu nohst buht ar wiffu launumu. Bet effect zits ar zittu laipnigi, firdschehligi, zits par zittu apschehloamees, itt kâ arri Deews eeksch Kristus irr apschehlojees par jums. Jeb atkal (Reem. 13, 18.): Ne atmaksajeet ne weenam launu ar launu. Turreet meeru ar wisseem zilwekeem. Ne atreebjatees paschi, mihli, bet dohdat weetu tai Deewa dusnibai. Jo irr rakstihht: Man peederr ta atreebschana! Es atmaksaschu, sakka tas Kungs! Ne tohpi uswarrehts no ta launa, bet uswarri tu to launu ar labbu! — Tâ Deews mahza turretees prett pahri-darritajeem. Tâ mahza swehta bibbele darriht. Bet ja kahdam atgaddahš gannibu jeb gannu labbad muhsu deenâs kahds eenais, tad to bihbeli gan mas lassa, tanni mas mekle padohmu, bet tad tik mekle zauri semneeku likkumu grahamatâ, un schinni grahamatâ, sinnains, tahdi wahrdi ne stahw. — Un Deews tak to, kas pahri zeesch, arri ne atstahj pa wiffam tufschu. — Pagasta teefa spreesch pehz saweem likkumeem tâ: atdohd', ko par nepateesi effi atraifijis un atnehmis, un ja ne dohf' ar labbu, tad sinnahš ta teefa to prettineeku pahrmahziht. Un ja ta pagasta teefa fazzitu tam suhdsetajam tâ: Eij — jeb eita eeksch Deewa meera, juhsu taisniba irr un jums taisniba paliks, un juns atlihdsinahš juhsu skahdi un juhsu zelkus, tad tas suhdsetajs eetu eeksch meera us mahjahm. — Bet nu atkal: Deews jaw arri apsohla sohdu tam, kas zittam pahri darra. Zjabs (Zjab. 13, 13.) sakka

Lai man noteek, kas gribbedams, Deews man buhs par pestischanu, jo weens wiltineeks winna preekschâ ne nahks. Sihraks (Sihr. 15, 17.) mahza: Zilweku preekschâ irr dsihwiba un nahwe; kas tam pascham gribbahs, to tam dohs. Jo ta Runga gudriba irr leela, winsch irr spehzigis ar warru, un reds wiffas leetas. Un winna azzis raugahs us teem, kas winnu bihstahs, un winsch atsihit wiffu zilweku darbu. (Sihr. 16, 13.) Tas grehzineeks ar sawu laupijumu ne isbehgis, nedj arri ta deewabihjiga pazeeschana buhs welta. — Jfkursch atraddihš pehz sawcem darbeem. — Dahwidš (ds. 73, 26.) sakka: Zebſchu man arri manna meesa un manna firšs paimirst, tad tu, Deews, effi mans firšs = parwehrušs un manna dalka muhschigi. Jo raugi, kas tahtu no tewis irr, tee ees bohjâ, tu isdelde wiffus, kas prett tewi mauko (tas irr: kas zittu wairak klausa un mihlo, ne kâ tewis). Un Kristus (Matt. 5, 19.) sakka: Swehtigi irr, kas taisnibas deht tohp eenihdeti; jo ta debbesu waistiba winneem peederr. — Un atkal: Es jums sakku, ka jums ne buhs prettiim stahweht tam kaunumam; kas ar tewim gribb teesatees un tarvus swahrkus neimt, tam palaid' arridsan to uswalku. — Darrait labbu teem, kas juhs eenihd, un luhdseet par teem, kas juhs apkaitina un waija. Tad juhs buhseet behrni juhsu tehwa, kas irr debbestis. Deews nu scheit apsohla teem, kas pahri zeesch: — tee warras-darritaji, tee, kas zitteem pahri darza, ne nahks preeksch manna waiga, tee ees bohjâ, tee isputtehs kâ tee ruggaji; — Deewa walstiba teem meerigeem un lehnigeem peederr, schee buhs Deewa behrni, Deewa mantireeki. Jo Deews apsohla, bet Deewa apsohlschanahm ne tizz. Ko kahds starihweris sakka pee teefahm, to tizz; bet ko Deews sakka, to ne tizz. Tahda irr ta tauta, kas muhsu deenas dsihwo. Us winnu sihmejahs tas wahrds, ko tas praweers Jeremias (13, 23.) sakka: Woi warr Mohru wihrs sawu ahdu pahrwehrt, jeb pardelis sawu raibumu? Tapatt arri juhs warrat labbu darriht, kas juhs effat eeradduschi kaunu darriht. — Reflejahs muhsu deenas gan wiffi pehz meera, bet tee dohma mulkiski, itt kâ meers buhtu dabujams par naudu, itt kâ to warretu kullê eebahst, jeb apzirni eebehrt, jeb pagra'â nolift, jeb uswilkt us mugguru, aptiht ap kalu, usfeet us galwu, apwilkt us kahjahm. — Sudraba rubla labbad, kahda lohpa, kahdas zuhkas, woi sohs woi wistas labbad, sehtas wabbinas labbad, sihda drahnas, spohschu sahbaſu labbad reijahs, plehschahs, tekk un noſtraidahs pa teefahm, kawo sawas deenas, sawu darbu, maita sawu weffelibu, eeksch dusmibas sawu maisiti ehsdami, barro teefas-kungus, mantu, naudu, brihscham beidsamo graffi teem atdewuschi, un ja nu irr atdohšs woi ta zuhka, jeb ta sohs, jeb tas lafkats, jeb tas sahbaſs, jeb tas tihks, jeb ta wezza laiwa, — woi tad nu buhs meers? Zilweks, apdohma jelle to labbi, meers jaw irr firđi, meeram jaw ja-nahk firđi eekschâ, un meers jaw naw us mugguru uswelkams, jeb kahdâ kaitinâ paglabajams. Meers ne nahk ar ahrigahm sihmeht, meers irr Deewa dahwana. Ja tew Deews ne buhs, tad tew meers ne buhs. Turrees pee Deewa, darri tâ, kâ Deews tewim sakka: reds', nu tu darri man pa prahtam, nu tu effi mans labbais dehs un manna labba meita! tad tew buhs meers. Un kad tew wiffu ap-laupitu, un wiffu atnemtu, mantu un gohdu, kad ir tarwu weffelibu tewim maitatu, un tew buhs Deews, — tad tew buhs meers. Ta pasfaule sawâ nefapraschanâ ar weenu dohma, ittin kâ meers buhtu ahran no zilweka, itt kâ to warretu tif schai

woi zittâ weetâ ween dabbuht. Daschs lassitajs laikam atgabajahs, kâ ne senn fahdâ weetâ meita fahda, kam par sawu nowaddu jaw nelabba flawa irr, weenreis jaw behrnu dabbujust meitu deenâs, basnizâ noswehrejahs, ka tas un tas puifis winnu effohts peegullejis, ka tas behrns no schi puifcha effohts. Dauds tur dsirdeja, zif lohti un stipri mahzitajs schohs grehzineekus luhdse pehz nobeigta spredika, lai ne eet pee tabs altara weetas us swehresteem, lai ne fagahna mihtu swehtu altara weetinu, ka schi weeta no tehwu tehweem naw us to uszelta, lai mauzineekt sawas prahwes tur iswedd. Dsirdeja, zif mahzitajs to puifi luhdse, lai, ja ta meita eet us swehresteem, lai winsch, wairaf pee prahta buhdams, tai ne lauj swehrecht, lai winsch peepilda teefas spreedumu ir bes winnas swehresteem, bet tee mahzitaja mahzibu ne peenehme. Puifis turprettim fazzija: es ne esmu to meitu ne buht aistizzis; ja es melloju — tad es ne gribbu palift us scho weetu — tad lai man ne paleef matti galwâ, tad lai mannas meefas nokriht no manneem fauleem, tad lai es stahwu trihs deenas ne-ehdis, tad lai manni zeetumâ turr kehdes fashlehtu. — Draugi! schee neganti lahsti, ko tas puifis, Deewam un zilwekeem mellodams, irr laidis par sawahm luhpahm pahri, tee schim pascham jaw dsinnahs us pehdahm pakkat. Wasdeenâs aisgahje, tad mahzitajs winnu noswehrinaja par saldatu; par wianna matteem jaw schkehres bija gahjuschas, wiannam ne bija wairs palifschana tehwu semmê — un, zif warreja noredseht, nahze arri tee lahsti us winnu: lai mannas meefas man nokriht no fauleem, un lai manni turr zeetumâ eeslehtu. — Winsch gahje saidatôs no labba prahta, talabb, ka winsch falka, ka tam ne effoht meers. Wiffi winnu fremtoht ar sawu wallodu, usraugi tam darroht pahri un pagasta teefa tam jaw effoht noteifusi, ka tam tai deenessi ja-eet; tad winsch labbak pats eijohht no sawa prahta; tur tam buhschoht meers buht. — Bet kad saldatôs tee usraugi un wirsneeki pahri darrihs, kâ tad buhs? fur tad eet? — Ak grehzineeks! Deews tew naw; — Deewu tu effi atmettis, talabb tew meers naw, talabb tu ne warri panest to fauschu mehli. Ja tu tahs nelabbas wallodas zirteenus ne buhtu pelnijis, tad tee tew ne skreetu zaur ahdu zauri us paschu fir di wirsü, bet nu, kad to wallodu effi pelnijis, kad nu Deews temi aprahj — nu tew nahf gruhti. — Un kalabb winsch tahdu palschu leezibu irr dewis? Kalabb winsch tâ irr nolahdejees? Kalabb tâ? Zitteem par spihiti. Zitti — weens no scheem irr bijis tas aisdshitsais flepkawa — effohts palschi swehrejuschu pee pagasta teefas, tai suhdshibâ ar to meitu, un kad nu schee palschi swehrejuschu, tad — tâ winsch falka — es teem gribbeju atreebt. Es dohmaju teem atturretees prettim, bet nu es ne warru. Mahzees schein, lassitajs, ko palihds zilwekam atreebt, un zaur tam Deewu no sewim atimesi? — Ja winsch buhtu darrijis pehz ta wahrda: Paklauseet juhsu wadditajeem, un effeet winneem padewigi; jo tee irr nomohdâ par juhsu dwehselehm, — kâ tahdeem, kam buhs atbildeschanu doht, ka tee to darra ar preeku, un ne ar nopushchanu, jo tas jums ne buhtu labbi, — ja winsch buhtu par sawa mahzitaja affarahm behdajis — tad tam buhtu meers, meers bijis schein palifkuscham, meers, ja Deews tam buhtu spreedis, saldatôs eet, bet nu winsch scho meeru ne atraddihs. Zilweks! Zilweks! turrees pee Deewa, tad tew buhs meers. Kam Deews naw fir di, tam meers naw, un kad

tahds wiffu pasauli samantotu. To warri dabbuht redseht no Sodoma un Gomoras laudim.

Lats pazehle sawas azzis, un apraudsija wiffu Jordana flaijumu, jo tas bija wifs papreefsch awoksnains, bija, eekam Deews Sodomu un Gomorru bija samaitajis, ittin ka ta Runga dahrs, ittin ka Egiptes semme, — scho semmi Lats isredsejahs, bet tee Sodomiteri bija tauni un tohti grehzigi preefsch ta Runga. Ro nu palihdseja scheem pilsateem Deewa swehtiba? Winnu widdus bija ka Deewa dahrs, ka ta swehtita Egiptes semme, kas no weena grauda sehjuma 100 lihds 200 graudus isdohdoh. — Tikpat! Teem Sodomitereem un Gomoritereem bija tauna firds. Kur palikke tee pilsfati un wiffi winnu eedsihwotaji? Ugguns tohs aprihje. Kur palikke ta swehtita awoksnaina semme, ko Lats isredsejahs? Ta irr palikkusi par dumbrainu esaru jeb juhru, fur nej siws ne warr padsihwoht eeksch! — Redsnu — swehtita semme, Deewa dahrs, nosuhdabs pa wiffam, paleef par dumbru weetu, fur nej siws ne warr padsihwoht — zihweku grehku labbad. Tad nu mahzees: tukcha semme paleef par swehtitu semmi, fur deewabihjigi laudis dsihwo, un swehtita semme paleef par tukschu semmi, kad besdeewigi laudis tur peemahjo.

Abbrams dsihwoja Ranaana semme, un tas Rungs sazzija us Abbramu, pehz to, kad Lats no winna bija schfihrees: pazelt jelle sawas azzis, un lukho no tahs weetas, kurrâ tu effi, prett seemeta puffes, un prett deenas widdu un prett rihteem, un prett juhwas. Jo wiffu to semmi, ko tu redst, to es tew dohschu un sawam dsimmunam muhschigi. Un es darrischu sawu dsimmunu itt ka tohs semmes pihschlus, ka, ja kas warrehs tohs semmes pihschlus isfkaitiht, tas warrehs ir sawu dsimmumu isfkaitiht u. t. j. pr. Zik tahu schee wahrdi irr peepilditi, to nahkoschu reisi redsefin. — Schodeen mums sewischki schibs mahzibas atlez:

1) Dihstees Deewu, tad tew buhs meers. Ja tew pahri darta, ne stahwi, ne mirsti us sawu taisnibu, us to, ka tew taisniba irr, bet nahz' us basnizu, pawehlees Deewam, pakaujees us winna taisnibu, tad tu kauna ne palikke. Deews zelsees par tewin, un tew atmaksahs sawa laika. 2) Meers irr firdi; tur meeram weetina irr. Ne kahrojees pehz mantahin, pehz augstahin leetahin, dsennees pehz Deewa schehlasibas, tad tew buhs meers, tad tew buhs swehtiba. Uk Rungs, scho meeru, sawu swehtu meeru eedohd' mums wisseem. Amen. B. P.

Zaunas rihta un wakkara-luhgshanas.

Pirma neddelâ.

(No sesideenas rihta lihds sesideenas wakkaru.)

R i h t a - l u h g f c h a n a s e s t d e e n â.

Rungs! mahzi man mannu gallu, un to mehru mannu deenu, kahds tas irr, ka es sinnu, kahds nihzigs es esmu. Tahs irr taggad mannas dohmas neddelas galla, kad tu neddelas pehdiga deena man effi lizzis wesselam peezeltees. Es tewi flaweju schinni rihta-stundina, ka tu meesu un dwehseli tik brihnischkigi pasargajis, ka man ne kahdas breefmas, nedf behdas newarresuschas istrauzeht. Uk mans Deews, ittin ka tahs swaigfnes pee debbes, tahs uhdens lahfites juhwa naw isfkaitamas, ta pat es arri tahs labdarrichanas newarru isfkaitiht, ko wiffu sawu muhschu un arri

schinni neddetâ no tew esmu dabbujis. Tu schinni nakti ne-essi atstahjees no man, tu wissu nelaimi no man nowehrsis. Tu, Deews, man likki manniht, to mannâs auflis swanniht: es tewi gribbu fluffeht, tew buhs ar meeru duffeht. Scheem wahrdeem tâ bij notift, bes behdahm man bij palift; al Deews, zaur tawu glahbschan' es redsu faules kahpschan'. Al leez' man schodeen un weenumehr aisleegt wissu besdeewibu un tahs pasauligas eekahroschanas, un gaddigi, taifni un deewabihjigi scho deenu pawaddiht. Leez' man apwilft firds'dibbenigu apscheloschanu, laipnibu, pasemmibu, lehnibu un lehnprahstibu; eeswehti mannu firdi sew par mahjas-weetu, ka es schodeen ne fo nerunnaju, neds padarru, kas tew newarretu patift. Leez' man eeksch tawas swehtas bihjaschanas scho deenu pawaddiht, pasargi mannu ee-eeschanu un iseeschanu, swehti mannu darbu un sataifi wissus mannus zellus pehz tawa prahta. Peedohdi man mannus grehkus, fo es schinni neddetâ darrijis, un leez' man jaunâ neddetâ wairaf fargatees un tew wairaf patift. Es jau preezajohs us swehtdeenu, kurrâ man buhs duffeht no manna darba, ka tu sawu darbu eeksch man warri sirahdaht. Ar tew, mans Deews, es eefahku un pabeidsu, tad mans darbs laimosees; pee tew es ween palifschu, un behdâs arr' peetifschu. Al tehws, apscheljoees! Amen.

W a k k a r a = l u h g s c h a n a s e s t d e e n â.

Kad es tumfiba staigaju, tad tas Kungs irr mans gaischums. Al tu mihligais un schebligais Deews! taggad ta deena beidsahs un tâ lihds arri ta neddetâ, bet tawa scheblastiba paleef muhschigi. Kalni gan arkahpsees, un pakalni schaubisees, bet tawa scheblastiba neatkahpsees no taweem behrneem. Nu, schi muhschiga scheblastiba man arri likkusi pahrsihwoht scho neddetu. Tawas labdarrifchanas leelas bijuschas. Tu mannas luhgschanas paklaufijis, man pawaddijis, man pasargajis. Ne weena deena naw pagahjusi, kurrâ es mihlesibas dahwanas nebuhtu dabbujis no tew; ir ne weena stunda naw pagahjusi, kurrâ tawas scheblastibas baggatas strauwes nebuhtu tezzejuschas us man. Kungs, kâ man buhs pateikt tewim par wissu tawu mihlestibu un peetizzibu? Bet es schodeen, neddetu beidsiht, arri sawus grehkus peeminnu. Mannas pahrkahpschanas dauds bijuschas dohmâs, wahrdds un darbds; man waijadseja wehl wairaf par sawu dwehfeli gahdaht, wehl wairaf us tewi dohmaht, ne kâ esmu darrijis. Al Kungs, to peedohdi man Kristus deht, ka es jo prohjam ar preezigu firdi tew jo karstaki kalpoju. Essi arri scho nakti mans fargs un mans patwehrums; neleez' ne kahdu nelaimi, ne kahdas breefmas man aistift. Palihds, ka es wissas sawas suhdifchanas us tew mettu, un us tewi, mans tehws, pakaudamees saldi duffu. Schahs neddetas gals man atgahdina, ka arri mannahm deenahm gals buhs, ka arri mannas dsihwibas pehdiga neddetâ un pehdiga stundatuwaki klahht nahf, un ka tad ta garra muhschiba sahkses; tapehz palihds, ka es wissas neddetas, deenas un stundas tâ pawaddu, ka man newaijag bihtes no tawa waiga. Palihds, ka es wissas deenas pehz tawa labba prahta pawaddu, ka es weenreis warru buht tawâ swehtâ dsihwohlt, fur tu wissas affaras noschahwesi no tawu mihku azzim un tohs eepreezinasi ar ne-isteizamumu preeku. Ar Jesu gribbu gulleht eet, schè duffeht, tur eeksch preeka smeet; nu Amen! Jesu, man palihds, ispesti driht! Pee tewim muhschigs preezas-brihds. Amen 41.